

призводить до гармонійного прояву людини в соціальному середовищі, і як наслідок до збалансованого гомеостазу фізичного тіла.

Поняття здоров'я в філософії не є незмінною константою, а представляє діалектичне становлення взаємозв'язку тілесного, душевного та духовного способів буття людини. Сучасний підхід до здоров'я включає його динамічний прояв, духовну детермінацію та найбільш наближається до його визначення цілісності.

Список використаних джерел:

1. Поплавська Т. Н. Філософія здоров'я в контексте холістичної парадигми. Наукове пізнання: методологія та технологія, 1(42). Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського, 2019. С.110-117
2. Етимологічний словник української мови: В 7 т. / АН УРСР. Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; Редкол. О. С. Мельничук (головний ред.) та ін. — К.: Наук. думка, 1985. Т. 2: 572 с
3. Cirlot J. E. A Dictionary of Symbols: Revised and Expanded Edition, 2021. 419p. Onlain etymology dictionary. updated on December 15, 2018. Douglas Harper -URL: <https://www.etymonline.com/word/health>.
4. Etymologisches Wörterbuch des Deutschen (1993), digitalisierte und von Wolfgang Pfeifer überarbeitete Version im Digitalen Wörterbuch der deutschen Sprache, "Gesundheit", in: Wolfgang Pfeifer et al., <https://www.dwds.de/wb/etymwb/Gesundheit>, abgerufen am 18.12.2022.
5. Преамбула до Конституції Всесвітньої організації охорони здоров'я, затверджена на Міжнародній конференції з питань охорони здоров'я, Нью-Йорк, 19-22 червня 1946 року; №. 2, С. 100.
6. Antonovsky A. , The salutogenic model as a theory to guide health promotion, Health Promotion International, Volume 11, Issue 1, March 1996, Pages 11–18, <https://doi.org/10.1093/heapro/11.1.11>

УДК 37.012:372

Шабанова Ю.О., д-р.філос.н., проф., професор кафедри філософії і педагогіки
Павлюченко К.О., магістрантка спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки
(*Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна*)

ДЕМОКРАТИЧНЕ СПІЛКУВАННЯ В ПЕДАГОГІЦІ, ЯК СКЛАДОВА УСПІШНОГО НАВЧАННЯ

Спілкування для людей має велике значення. Як говорив давньогрецький філософ Сократ: « Заговори, щоб я тебе побачив ». Я вважаю, що через слова та речення, стиль спілкування людини, можна відкрити для себе особистість співрозмовника. В педагогічній практиці існує декілька стилів спілкування. В даній роботі ми розглянемо демократичний стиль, який вважається найбільш толерантним та дає найкращі результати в навчанні.

Дослідження цього питання є вкрай актуальним для сьогодення. З розвитком Інтернету, соціальних мереж, під час карантинів (COVID-19), війни, яка зараз триває через напад росії на Україну, онлайн - уроків, прослідковується зниження мотивації учнів до навчання. Задля того, щоб допомогти дітям зацікавитися предметом та не заблокувати їм бажання навчатися через неправильно подану інформацію, бажано обрати відповідний варіант спілкування та взаємодії з учнями. Найкращим способом є демократичне спілкування.

В сучасному освітньому просторі, демократичний стиль спілкування активно вивчають та досліджують вітчизняні та зарубіжні науковці.

Матеріали XIII Міжнародної науково-технічної конференції аспірантів та молодих вчених «Наукова весна» 2023

«**Демократичний стиль** (лат. *Demokratia* - влада народу, народовладдя) ґрунтується на врахуванні думки колективу в організації життєдіяльності вихованців. – стверджують В.Л. Омеляненко, А.І. Кузьмінський, - Педагог спільно з членами колективу визначає завдання, організовує діяльність вихованців на виконання усвідомлених ними завдань, заохочує ініціативу всіх членів колективу, радиться з ними щодо пошуків шляхів і засобів розв'язання завдань, розвиває самоуправління, залучає активістів до виконання керівних функцій. На засадах демократичного стилю розвивається педагогіка співробітництва» [1].

І.В. Серєда зазначає, що «демократичний стиль ґрунтується на глибокій повазі та довірі до особистості вихованця, не виключаючи при цьому вимогливості, орієнтує на самоорганізацію» [2]. В своїй сучасній праці Андреас Шлейхер описує, якими ж мають бути педагоги 21-го століття: «Педагоги мають любити свою роботу і бути співчутливими й розважливими; вони мають дбати про результати навчання і заохочувати учнів до активної участі й відповідальності, ефективно реагувати на різні потреби учнів, а також враховувати їхнє походження та рівень володіння мовою; сприяти терпимості й соціальній згуртованості; забезпечити регулярне оцінювання і зворотний зв'язок; а ще дбати про те, щоб учні відчували, що їх цінують і залучають до всього, і що навчання – це процес співпраці» [3].

Л.В. Клочек в своєму дослідженні підсумовує, що демократичне спілкування «співвідноситься зі стилем захопленості спільною творчою діяльністю, дружньої прихильності та зі стилем із педагогічно доцільною дистанцією у взаєминах учасників навчально-виховного процесу» [4].

На жаль, не всім педагогам вдається дотримуватися демократичного стилю спілкування. Л.В. Клочек зазначає, що «За результатами емпіричного дослідження, до застосування демократичного стилю у своїй взаємодії з учнями тяжіють більшою мірою вчителі зі стажем від 6-ти до 20-ти років і педагоги, стаж яких перевищує 21 рік.... Значно менше таких досліджуваних було виявлено серед категорії учителів, стаж яких менше 5-ти років» [4]. Також К.В. Клещ та ін. провели дослідження на основі анкетування, щодо впливу стилю спілкування викладача на успішність студентів. «З отриманих результатів можна зробити висновки, що студентами найкраще сприймається демократичний стиль педагогічного спілкування. Такий стиль може бути дієвим способом для формування гарних відносин між викладачем та студентом в процесі вирішення освітніх завдань. При демократичному стилі спілкування викладач стимулює студентів до творчості, ініціативи, створює умови для самореалізації» [5].

Як писала М. Ебнер-Ешенбах: «Сучасний урок – це твір мистецтва, де педагог уміло використовує всі можливості для розвитку особистості учня». Хоча ці слова були написані більше століття тому, але все одно є актуальними в сьогоденні.

Процес демократичного спілкування вимагає великої праці з боку вчителя, викладача чи вихователя. Потрібно вкладати не лише свої знання, а ще й досвід, любов до дітей та своєї справи, вибудовувати емоційний контакт, довіру та щирість з учнями. Не залежно від складнощів, можна отримати гарний результат і труд не буде марним. Підведемо невеликий висновок, що специфікою демократичного спілкування в педагогіці - є повага до кожної людини, побудова спілкування на рівних та зі здоровою педагогічною дистанцією. Важливо чути співрозмовника, намагатися його зрозуміти та знайти компроміс.

Можна визначити наступні шляхи формування демократичного педагогічного спілкування: високий рівень підготовки майбутніх спеціалістів у закладах вищої освіти; проведення конференцій, вебінарів, семінарів для закріплення та розширення знань, як під час навчання, так і роботи; створення відкритих онлайн-платформ для отримання новітньої інформації і можливості задати питання спеціалісту; створення колективних об'єднань, методичних днів для обміну досвідом між педагогами; проведення наочних тренінгів спілкування для відпрацювання практичної частини питання; сприяння

підвищенню поваги до роботи вчителя в розумінні суспільства; заохочення морально та матеріально працівників з високим рівнем демократичного педагогічного спілкування.

Підсумуємо вищесказане. Демократичне спілкування в сучасному освітньому просторі виступає знаковою умовою успішного здійснення навчального процесу. Повага, любов, щирість, інтерес, розвиток та активність – є невід’ємними атрибутами цього стилю спілкування. На основі такого дружнього, толерантного та демократичного відношення до учнів значно підвищується ймовірність високої зацікавленості їх до активного та мотивованого навчання.

Список використаних джерел

1. Омеляненко В.Л., Кузьмінський А.І. Теорія і методика виховання: навч. посіб. Київ: Знання, 2008. 415 с.
2. Серeda І.В. Педагогічна деонтологія, риторика та культура мовлення: навч.-метод. посіб. Миколаїв: Іліон, 2020. 184 с.
3. Шлейхер А. Найкращий клас у світі: як створити освітню систему 21-го століття / переклала з англ. Ганна Лелів. Львів: Літопис, 2018. 296 с.
4. Ключек Л.В. Емпіричне дослідження стилю педагогічного спілкування як зовнішньої детермінанти соціальної справедливості особистості вчителя. *Психологія і особистість*. 2018. №2 (14). С. 95-107.
5. Клещ К.В., Деркач Т.М., Внукова О.М. Вплив стилю педагогічного спілкування викладача на успішність навчального процесу. *Економіка інноваційної діяльності підприємств. Педагогіка та психологія, мова та культура*. С. 647-648. URL:https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/14332/1/NRMSE2019_V3_P647-648.pdf

УДК 37.012:372

Жукова А.Р. аспірантка Педагогічного факультету
(Львівський національний університет імені Івана Франка)

НОВІТНІ МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОМПЕТЕНЦІЙ У ПЕДАГОГІЦІ

Підготовка майбутніх фахівців до виконання ними широкого спектра професійних завдань та посадових обов’язків, а також формування у них низки важливих компетенцій є важливими завданнями сьогодення, успішне розв’язання яких залежить від ефективної педагогічної системи й від зусиль скоординованої фахової підготовки. З огляду на це, в освітній системі України відбуваються кардинальні зміни, які стосуються системи підготовки фахівців, використання інноваційних технологій навчання та виховання молодого покоління, створення умов для особистісного розвитку та творчої самореалізації кожного здобувача освіти. Крім того, на сучасному етапі спостерігається активний пошук нових педагогічних методів та прийомів, що спрямований на формування у здобувачів освіти компетенцій XXI століття [5]. Тому все більшої актуальності набуває проблема новітніх методів дослідження компетенцій у педагогічній науці, розв’язання якої формуванню інтелектуального потенціалу української нації, а також всебічному розвитку особистості як найвищої цінності суспільства.

Теоретичні засади використання компетентнісного підходу в діяльності освітніх закладах знайшли віддзеркалення у численних наукових роботах таких відомих дослідників, як: Т. А. Андрусенко, Н.М. Бібік, Т. А. Гаврилова, О. Л. Гапоненко, І.А. Зязюн, О.Я. Савченко та ін.

За безумовної важливості здійснення досліджень формування різноманітних компетенцій в системі сучасної освіти проблема новітніх методів дослідження компетенцій у педагогіці є недостатньо дослідженою та потребує використання нових підходів до її розв’язання, систематизації та теоретичного узагальнення. Таким чином,